

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Олена ГРИБАНОВА

09 2023

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦЯ
З ОСНОВАМИ ОХОРОНИ ПРАЦІ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки фахових молодших бакалаврів
галузі знань: 01 освіта/педагогіка
спеціальності: 013 Початкова освіта
освітньо-професійної програми: початкова освіта

Укладач: Олена ПРИЛИПКО

Обговорено та ухвалено на засіданні
циклової комісії туризму
та фізичного виховання
Протокол № 1 від «06» вересня 2023

Голова ЦК

Анна БАГОРКА

Ухвалено методичною радою коледжу

Протокол № 1 від «07» вересня 2023

Заступник директора з НМР

Альона ХОДАКОВСЬКА

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань, 01 Освіта	Нормативна
Загальна кількість годин - 60	спеціальності: 013 - Початкова освіта	Рік підготовки: 2 - й
		3 - й семестр
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: фаховий молодший бакалавр	Лекції
		14 год.
		Семінарські / практичні
		16 год.
		Самостійна робота
		15 год.
		Індивідуальні завдання:
		15 год.
Вид контролю:		
залік		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності фахівця з основами охорони праці» є ;

1) набуття студентом компетенції, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку;

2) надання знань, умінь, здатностей (компетенцій) для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях.

У разі успішного завершення курсу здобувач освіти набуває програмні компетентності (з ОПП - 013 - Початкова освіта):

Загальні компетентності:

ЗК1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК4 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК5 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК7 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Компетентності визначені ВСП «Економіко-правничий фаховий коледж ЗНУ»:

ЗК9. Здатність працювати самостійно й у команді, налагоджувати комунікаційні зв'язки та міжособистісні взаємодії під час вирішення поставлених завдань.

ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість оцінюваних робіт, дотримуючись принципів академічної доброчесності.

ЗК 12. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності. Спеціальні компетентності:

СК2 Здатність до планування, моделювання, конструювання, проєктування, організації освітнього процесу в початковій школі.

СК4 Здатність дотримуватись вимог нормативно-правових документів, що регламентують організацію освітнього процесу в початковій школі.

СК12 Здатність до організації здоров'язбережувального, безпечного, розвивального, інклюзивного освітнього середовища.

Програмні результати навчання:

РН2 Дотримуватися нормативно-правових документів, що регламентують організацію освітнього процесу в початковій школі.

РН11 Створювати безпечні, психологічно комфортні умови освітнього процесу, використовувати прийоми попередження та протидії булінгу, надавати домедичну допомогу.

РН13 Створювати здоров'язбережувальне освітнє середовище, зорієнтоване на особистісний розвиток молодших школярів.

РН16. Розуміти, дотримуватися правил, ціннісних орієнтацій закладу освіти, зберігати та примножувати його традиції.

Міждисциплінарні зв'язки. При вивченні дисципліни «Безпека життєдіяльності фахівця з основами охорони праці» необхідно забезпечити тісний взаємозв'язок з іншими дисциплінами, передбаченими навчальним планом спеціальності, зокрема з «Навчальною практикою».

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ. БЖД - як категорія. Наукові основи БЖД. Поняття небезпеки, небезпечних ситуацій. потенційної небезпеки Класифікація небезпек. Характеристика небезпечних та шкідливих факторів, принцип їх нормування Ризик - як оцінка небезпек. Системний (або комплексний) аналіз життєдіяльності безпеки.

Професійна складова. Передмова: сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном; соціально-економічне значення охорони праці. Середовище мешкання людини, його небезпечні та шкідливі виробничі фактори. Класифікація небезпечних та шкідливих виробничих факторів та принцип їх нормування. Аналіз, прогнозування, профілактика травматизму та професійної захворюваності на виробництві.

ТЕМА 2. ЛЮДИНА, ЯК БІОЛОГІЧНИЙ ТА СОЦІАЛЬНИЙ СУБ'ЄКТ. Середовище життєдіяльності людини. Природне середовище. Соціально-політичне середовище. Техногенне середовище (техносфера). Вплив діяльності людини на навколишнє середовище.

Професійна складова. Правові питання охорони праці. Основні законодавчі та нормані акти з охорони праці. Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці. Обов'язки роботодавця щодо створення безпечних і шкідливих умов праці. Обов'язки працівників що виконання вимог нормативних актів про ОП. Нормування робочого часу та відпочинку. Відповідальність за невиконання вимог з охорони праці.

ТЕМА 3. НЕБЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ У ВИРОБНИЧІЙ СФЕРІ ТА ПОБУТІ. Техногенні небезпеки та їх уражаючі фактори. Шум, вібрація та захист від них. Випромінювання та захист від них. Іонізуючі випромінювання, радіоактивна небезпека. Електромагнітні випромінювання. Хімічні фактори небезпек. Біологічно небезпечні фактори та захист від них. Психофізіологічні фактори небезпек.

Професійна складова. Організаційні питання охорони праці. Система державного управління охороною праці в Україні. Служба охорони праці та її задачі. Навчання з охорони праці. Кабінети з ОП. Атестація робочих місць за умовами праці.

ТЕМА 4. НЕБЕЗПЕКИ, ЩО ВЕДУТЬ ДО НС ТА ЗАХОДИ ЗНИЖЕННЯ ЇХ НАСЛІДКІВ.

Природні небезпеки. Техногенні небезпеки. Соціально - політичні небезпеки. Комбіновані небезпеки. Небезпеки в сучасному урбанізованому середовищі. Професійна складова. Психосоціальні наслідки впливу негативних факторів небезпек НС. Психологічна та медична реабілітація постраждалого населення. Професії підвищеного ризику. Психофізіологічний вплив оточення на людину. Основи підвищення психофізіологічної стійкості кадрів до професійних небезпек.

Професійна складова. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення». Гігієна праці, виробнича санітарія та особиста гігієна. Метеорологічні параметри, їх вплив на людину. світлення виробничих приміщень, принцип нормування. Вентиляція виробничих приміщень. Виробничий шум, вібрація та захист від них.

ТЕМА 5. БЖД В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ (НС). Причини виникнення та класифікація НС. Запобігання виникненню НС. Інформація про загрозу або виникнення НС, поведінка та дії в цих умовах. Оперативне управління за умов НС. Пункти управління НС. Організація ліквідації наслідків НС. Карантин та інші санітарно – профілактичні заходи. Організація життєзабезпечення населення в НС.

Професійна складова. Гігієна праці при застосуванні шкідливих речовин. Хімічні шкідливі речовини та захист від них. Шкідливі випромінювання та захист від них. Засоби індивідуального захисту (шкіри, органів дихання, від шуму). Загальні санітарно - гігієнічні вимоги до розміщення підприємств, до виробничих і побутових приміщень.

ТЕМА 6. УПРАВЛІННЯ СИЛАМИ ТА ЗАСОБАМИ ОБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ПІД ЧАС НС. Менеджмент безпеки. Ідентифікація небезпек. Взаємодія з державними та громадськими органами. Захисту. Правове забезпечення та управління безпекою життєдіяльності. Порядок надання населенню інформації про наявність загрози або виникнення НС, правил поведінки та способів дій в цих умовах. Сутність і особливості оперативного управління за умов виникнення НС. Міські, заміські, запасні та пересувні пункти управління в НС. Спеціально уповноважений керівник та штаб з ліквідації НС. Сили і засоби постійної готовності. Мета і загальна характеристика рятувальних та інших невідкладних робіт. Техніка, що застосовується при ліквідації наслідків НС. Розрахунок сил та їх ешелоноване угруповання. Склад та завдання угруповання сил першого, другого ешелонів та резерву. Організація взаємодії сил при проведенні аварійно-рятувальних робіт та основних видів забезпечення у зоні НС. Здійснення карантинних та інших санітарно-протиепідемічних заходів. Технічні засоби і способи проведення дезактивації, дегазації та дезінфекції території, техніки, транспорту, будівель, приміщень, одягу, взуття і засобів захисту, продовольства, води, продовольчої сировини і фуражу. Дезактивуючи, дегазуючи та дезінфікуючи розчини.

Професійна складова. Основи виробничої безпеки. Загальні положення про безпеку виробничих процесів. Небезпечні зони та захисні засоби. Сигналізація її види. Знаки безпеки. Загальні відомості про змінний струм.

ТЕМА 7. МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ У ГАЛУЗІ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОХОРОНИ ПРАЦІ.

Директиви ЄС і Конвенції МОП з охорони праці та ступінь впровадження їх в Україні. Гармонізація НПАОП України зі стандартами ЄС

Професійна складова

Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та адміністративно-територіальних об'єктів у НС. Правові норми, що регламентують організаційну структуру органів управління безпекою та захистом у НС, процеси її функціонування і розвитку, регламентацію режимів запобігання і ліквідації НС. Структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом у НС в Україні з урахуванням правового статусу і повноважень органів влади. Органи управління, сили і ресурси з попередження та реагування на НС на державному рівні. Загальні норми законодавства, підзаконних актів, стандарти і технічні умови, технічні і адміністративні регламенти, що регламентують принципи і механізми регулювання безпеки, зниження ризиків і пом'якшення наслідків НС. Спеціальні відомчі та позаштатні формування, які залучаються (у межах їхніх тактико-технічних можливостей) до проведення рятувальних та інших невідкладних робіт. Визначення порядку їхнього приведення до готовності та організації управління діями у процесі виконання завдань. Основні засоби, тактика дій і способи виконання робіт у зоні НС в залежності від профільного напрямку ВНЗ. Матеріально-технічне, медичне та інші види забезпечення при проведенні рятувальних та інших невідкладних робіт на об'єктах галузі. Організація життєзабезпечення населення у НС та надання гуманітарної допомоги потерпілим.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		л	с/п	лаб.	сам.роб. інд.завд.
1	2	3	4	5	6
Розділ 1					
Основи безпеки життєдіяльності фахівця і основ охорони праці					
Тема 1. Основні поняття та визначення безпеки життєдіяльності людини. Професійна складова. Передмова: сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном; соціально-економічне значення охорони праці.	10	2	2	-	6
Тема 2. Людина, як біологічний та соціальний суб'єкт. Професійна складова. Правові питання охорони праці.	10	2	2	-	6
Тема 3. Тема 3. Небезпеки життєдіяльності у виробничій сфері та побуті. Професійна складова. Організаційні питання охорони праці.	10	2	2	-	6
Тема 4. Небезпеки, що ведуть до НС та заходи зниження їх наслідків. Професійна складова. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення». Гігієна праці, виробнича санітарія та особиста гігієна.	10	2	2	-	6
Разом за розділом 1	46	8	8		30
Розділ 2					
Управління силами та засобами об'єктів господарювання під час НС.					
Тема 5. БЖД в умовах надзвичайних ситуацій (НС). Професійна складова. Гігієна праці при застосуванні шкідливих речовин	12	2	2	-	6
Тема 6. Управління силами та засобами об'єктів господарювання під час НС. Професійна складова. Основи виробничої безпеки.	10	2	2	-	6
Тема 7. Міжнародна співпраця у галузі безпеки життєдіяльності та охорони праці. Професійна складова. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та адміністративно-територіальних об'єктів у НС.	10	2	2	-	6
Разом за розділом 2	44	8	6	-	30
Усього годин	60	14	16	-	30

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Основні поняття та визначення безпеки життєдіяльності людини. Професійна складова. Передмова: сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном; соціально-економічне значення охорони праці.	2
2	Тема 2. Людина, як біологічний та соціальний суб'єкт. Професійна складова. Правові питання охорони праці.	2
3	Тема 3. Тема 3. Небезпеки життєдіяльності у виробничій сфері та побуті. Професійна складова. Організаційні питання охорони праці.	2
4	Тема 4. Небезпеки, що ведуть до НС та заходи зниження їх наслідків. Професійна складова. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення». Гігієна праці, виробнича санітарія та особиста гігієна.	2
5	Тема 5. БЖД в умовах надзвичайних ситуацій (НС). Професійна складова. Гігієна праці при застосуванні шкідливих речовин	2
6	Тема 6. Управління силами та засобами об'єктів господарювання під час НС. Професійна складова. Основи виробничої безпеки.	2
7	Тема 7. Міжнародна співпраця у галузі безпеки життєдіяльності та охорони праці. Професійна складова. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та адміністративно-територіальних об'єктів у НС.	2
Разом		14

6. Теми семінарських занять (практичних)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Основні поняття та визначення безпеки життєдіяльності людини. Професійна складова. Передмова: сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном; соціально-економічне значення охорони праці.	4
2	Тема 2. Людина, як біологічний та соціальний суб'єкт. Професійна складова. Правові питання охорони праці.	4
3	Тема 3. Тема 3. Небезпеки життєдіяльності у виробничій сфері та побуті. Професійна складова. Організаційні питання охорони праці.	4
4	Тема 4. Небезпеки, що ведуть до НС та заходи зниження їх наслідків. Професійна складова. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення». Гігієна праці, виробнича санітарія та особиста гігієна.	2
5	Тема 5. БЖД в умовах надзвичайних ситуацій (НС). Професійна складова. Гігієна праці при застосуванні шкідливих речовин	2
6	Тема 6. Управління силами та засобами об'єктів господарювання під час НС. Професійна складова. Основи виробничої безпеки.	4
7	Тема 7. Міжнародна співпраця у галузі безпеки життєдіяльності та охорони праці. Професійна складова Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та адміністративно-територіальних об'єктів у НС.	2
Разом		16

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Основні поняття та визначення безпеки життєдіяльності людини. Професійна складова. Передмова: сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном; соціально-економічне значення охорони праці.	8
2	Тема 2. Людина, як біологічний та соціальний суб'єкт. Професійна складова. Правові питання охорони праці.	8
3	Тема 3. Небезпеки життєдіяльності у виробничій сфері та побуті. Професійна складова. Організаційні питання охорони праці.	8
4	Тема 4. Небезпеки, що ведуть до НС та заходи зниження їх наслідків. Професійна складова. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення». Гігієна праці, виробнича санітарія та особиста гігієна.	8
5	Тема 5. БЖД в умовах надзвичайних ситуацій (НС). Професійна складова. Гігієна праці при застосуванні шкідливих речовин	8
6	Тема 6. Управління силами та засобами об'єктів господарювання під час НС. Професійна складова. Основи виробничої безпеки.	10
7	Тема 7. Міжнародна співпраця у галузі безпеки життєдіяльності та охорони праці. Професійна складова. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення та адміністративно-територіальних об'єктів у НС	10
Разом		60

Індивідуальне завдання

Використовуючи знання та вміння, отримані на лекціях і практичних заняттях, а також результати самостійного вивчення літературних джерел, студент повинен виконати індивідуальне завдання. У індивідуальному завданні студент повинен зробити аналіз стану безпеки життєдіяльності (один об'єкт, за своїм вибором):

- в місці проживання;
- у своєму житловому приміщенні.

Необхідно дати оцінку умов життєдіяльності і передбачити заходи щодо їх поліпшення. Кожний об'єкт має свої специфічні особливості, тому аналіз є творчою роботою студента.

Здійснюючи аналіз умов життєдіяльності в місці проживання чи в своєму житловому приміщенні студент повинен враховувати сезонність, різкі зміни клімату і, як результат, можливі обморожування, простудні захворювання, теплові удари і т.п. Потрібно також враховувати дію шкідливих газів та парів, пилу, шуму, вібрації, ультра- та інфразвуку, іонізуючого та електромагнітного випромінювання, освітлення на людину.

Аналіз умов життєдіяльності слід виконувати з порівняльною оцінкою фактичних даних шкідливих і небезпечних чинників з їх допустимими значеннями за нормативно-правовими актами, які наведені у списку літератури, з обов'язковим посиленням на них.

Матеріал контрольного завдання рекомендується викладати у такій послідовності.

1. Умови життєдіяльності та шкідливі фактори середовища.

- ✓ Метеорологічні умови. Перелік місць, дільниць з несприятливими умовами, де можливо перегрівання або переохолодження організму.
- ✓ Шкідливі гази і пари, які потрапляють в атмосферу. Джерела виділення і
- ✓ Запиленість повітря. Основні джерела утворення пилу, характеристика пилу, небезпечність пилу.
- ✓ Шум, ультразвук і інфразвук. Джерела утворення і рівні.
- ✓ Вібрація. Види, джерела утворення, рівні, час та напрямки її дії.
- ✓ Іонізуючі випромінювання. Джерела, види і дози опромінення.
- ✓ Електромагнітні, інфрачервоні, ультрафіолетові та лазерні випромінювання.

✓ Джерела, напруженість електромагнітного поля. Енергетичні параметри лазерів, їх типи.

✓ Штучне освітлення. Види освітлення, які використовуються світильники.

✓ Місцеве і загальне освітлення. Освітлення робочого місця або приміщення за місцем проживання.

✓ Інші фактори, які притаманні для виробничого або житлового об'єкту.

2. Небезпечні фактори на робочому місці або у життєвому середовищі.

✓ Небезпечність транспортних систем. Види транспорту. Джерела небезпек. Основні причини нещасних випадків.

✓ Небезпечність енергетичних систем. Характеристика основних споживачів електроенергії (сила, вид і частота електричного струму, напруга дотику, вид мережі, безпека враження). Основні причини електричних травм (електричних ударів).

✓ Системи опалення, газопостачання, холодного і гарячого водопостачання. Небезпечність систем, причини нещасних випадків при їх експлуатації.

✓ Каналізаційні системи. Причини травматизму.

✓ Герметичні системи, які знаходяться під тиском. Пристрої і установки.

Причини розгерметизації.

✓ Небезпечні фактори при виконанні будівельних робіт, пов'язані з експлуатацією машин і механізмів тощо.

✓ Пожежна безпека. Причини і найбільш вірогідні місця виникнення пожеж.

8. Види контролю і система накопичення балів. Методи контролю

Контроль рівня знань студентів щодо засвоєння ними тем з дисципліни «Безпека життєдіяльності фахівця з основами охорони праці» включає:

Поточний контроль здійснюється у вигляді індивідуального опитування під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретних завдань.

Оцінювання відповідей на практичному занятті:

0-5 балів - за практичне заняття;

5 балів – чітка повна змістовна відповідь на питання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;

4 бали – усе вище назване, але при відсутності авторської позиції;

3 бали – певні помилки у викладі матеріалу;

2 бали – поверховий виклад матеріалу;

1 бал – доповнення;

0 балів – відсутність відповіді.

Рубіжний підсумковий контроль проводиться по завершенні вивчення змістовного модуля у вигляді контрольної роботи або індивідуального опитування.

Оцінювання модульних контрольних робіт:

Модульна контрольна робота – 10 балів, містить 10 тестових завдань за темою модуля.

Критерії оцінювання тестових питань:

1 бал виставляється студенту у випадку правильної відповіді.

0 балів виставляється студенту у випадку допущення помилки.

Підсумковий контроль проводиться по закінченні вивчення курсу з метою оцінювання результатів вивчення навчального курсу на завершальному етапі.

Поточний контроль знань 5 семестр		Самостійна робота інд. завд.	Залік	Сума
Модульна атестація № 1	Модульна атестація № 2			
Розділ 1	Розділ 2			
<i>30 балів</i>	<i>30 балів</i>	20	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	55 (відмінно)	Ззараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)		
E	60 – 69 (достатньо)	3 (задовільно)	Не зараховано
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна

1. Конституція України. Основний закон. – К., 1996.
2. Кодекс цивільного захисту України. – К., 2013.
3. Запорожець Олександр Іванович Безпека життєдіяльності та основи охорони праці: Навчально-методичний комплекс для підготовки спеціалістів ступеня «бакалавр» III-IV рівнів акредитації для всіх напрямків підготовки /М.М.Сакун, І.В.Москалюк, В.Ф.Нагорнюк; за редакцією Сакуна М.М. – Одеса: Видавництво, 2017. – 400 с.
4. Безпека життєдіяльності підручник для студ. вузів освітніх рівнів "неповна вища освіта" та "базова вища освіта" всіх спец. – К. : Центр учбової літ., 2013
5. Безпека життєдіяльності. Методичні рекомендації та контрольні завдання для студентів заочної форми навчання всіх спеціальностей / О.О. Яворська,
6. І.А. Шайхлісламова, О.В. Столбченко, Ю.І. Чеберячко; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Д.: НГУ, 2015. – 20 с.
7. Заїкіна Д. П., Глива В. А. Основи охорони праці та безпека життєдіяльності [Текст]: посіб. /Д. П. Заїкіна, В. А. Глива. – RS Global Sp. z O.O., Warsaw, 2019. – 44 с.

Додаткова

8. Основи охорони праці: підручник./ М.с. Одарченко, В.І Степанов – Х: 2017. - 334 с.
9. Шудренко І. В. Основи охорони праці : навч. посіб. / І. В. Шудренко. – Житомир : Видавець, О. О. Євенок, 2016. – 214 с.
10. Толок А.О. Крюковська О.А. Безпека життєдіяльності: Навч. посібник. – 2011. – 215 с.

Інформаційні ресурси

11. Посилання на курс в системі електронного забезпечення навчання Moodle <https://epkmoodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=533>
12. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.
13. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua> .
14. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
15. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.
16. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.
17. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.
18. Постійне представництво України при ООН <http://www.uamission.org/>.
19. Північноатлантичний альянс (НАТО) <http://www.nato.int/>.
20. Український інститут досліджень навколишнього середовища і ресурсів при Раді національної безпеки і оборони України <http://www.erriu.ukrtel.net/index.htm>.
<http://www.social.org.ua> –
Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
21. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».

